

1986

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ
HUMAN RIGHTS ASSOCIATION
KOMELEYA MAFËN MIROVAN

Necatibey Cad. 82/11-12,
Kızılay – Ankara
Tel: 00 90 312 230 35 67-68-
69
Faks: 00 90 312 230 17 07
E-mail: posta@ihd.org.tr,
<http://www.ihd.org.tr>

20.11.2024

Çocuk Hakları Bir Gün Değil Her Zaman Öncelik ve Gündem Olsun!

20 Kasım, çocuğun insan haklarına saygı gösterilmesi, korunması ve geliştirilmesi konusunda miheng taşlardan biri olan Çocuk Haklarına dair Sözleşme'nin 35. yıldönümü dolayısıyla çocukların hak sahibi ve eşit yurttaşlar olduğunu; yetişkinlerin sorumlulukları ve devletin yükümlülükleri olduğunu hatırlamak, hatırlatmak için önemli! Bunun yanı sıra ısrarla ve inatla, çocuğun insan haklarının bir güne sıkıştırılacak kelimeler değil, her zaman öncelik ve gündem olması gereken bir düşünce, yaklaşım ve hareket zemini olduğunu vurgulamak istiyoruz. Çıkış noktası insan haklarının çocuklar için özel gerektirdikleri olan ve en çok devlet tarafından kabul edilen insan hakları belgesi olma özelliğini taşıyan sözleşmeye, Türkiye'de taraftır. Ancak yoğun bir şekilde yaşanan çocuk hakları ihlalleri nedeniyle, Türkiye'nin zaten zayıf olan çocuk hakları karnesi daha da düşüyor. Öyle ki nüfusun yaklaşık 1/3'ünü oluşturan çocuklar özelinde çok daha fazla yıkıcı etkileri olan sorun alanları büyüyor. Tahakküm üreten ilişkiler, yapısal ve çıplak şiddet, yoksulluk, yoksunluk, ırkçı, cinsiyetçi ve her türlü ayrımcı muamelenin yanı sıra, küresel iklim krizinin olumsuz etkileri çoğalıyor. Yetişkinler tarafından kurgulanan politika ve yaklaşımlar, ihlallerin kesişimsel olarak artmasına neden oluyor. Peki sorumlular, yükümlüler kim? Çocuklar mı? Yaşanan çocuk hakları ihlallerinin sorumlusu, barış içerisinde ve bir arada yaşama kültürünün gerekleri doğrultusunda ihlallerin oluşmasını olmadan önleme, etkin müdahale, sorumluluk zincirine odaklanma, onarıcı adaleti tahsis etme ve cezasızlık kültürünü ortadan kaldırma yükümlülüklerini yerine getirmeyi, çocuğun yüksek yararına odaklamaktan uzak tutan devlettir.

Son dönemlerde çocuklara yönelik şiddet ve istismarlar hızla yükselmektedir. Kamuoyuna da yansıyan ve çok tepki çeken birkaç olayı tekrardan hatırlatmak istiyoruz.

- Tekirdağ Malkara'da 2 yaşındaki Sıla bebek cinsel istismara uğradı ve hayatını kaybetti.
- 1 Kasım 2024 Tekirdağ Çerkezköy ilçesinde 9 aylık erkek bebeğe cinsel istismar. Anne ve babası tutuklandı.
- İzmir, beş çocuk, annelerinin toplayıp sattığı kâğıt hurdaların parasını almak üzere yanlarından ayrıldığı sırada, kaldıkları barakada sobanın devrilmesi sonucu çıkan yangından öldüler. Çocukların en büyüğü beş, en küçüğü bir yaşındaydı.
- 15 Kasım 2024 Tekirdağ'da 15 yaşlarında iki kız çocuğu başından tabancayla vurulmuş halde ölü bulundular. Olayın kaza sonucumu, intihar veya başka bir şey mi olduğu araştırılıyor.
- 8 yaşında öldürülüp cenazesi bir dere yatağına bırakılan Narin'in hala kimin tarafından öldürüldüğünü bilmiyoruz. Bütün ülkeyi ve dünyayı ayağa kaldıran bu vahşetin sorumlusunu veya sorumlularını ortaya çıkarmamak anlaşılır değil. Devlet bütün gücünü kullanarak güpegündüz işlenen bu cinayetin sorumlusunu veya sorumlularını bir an önce açığa çıkarmalıdır.

İnsan Hakları Derneği (İHD) hükümet dışı bağımsız ve gönüllü bir kuruluştur. 1986 yılında 98 insan hakları savunucusu tarafından kurulan derneğin günümüzde 26 şubesi, 10 temsilciliği ve 7910 üyesi bulunmaktadır. Türkiye'deki en eski ve en büyük insan hakları örgütü olan İHD'nin "tek ve belirli amacı, 'insan hak ve özgürlükleri' konusunda çalışmalar yapmaktır."

- Kürt meselesinin ret ve inkarına dayalı olarak sürdürülen güvenlikçi politikalar ve 40 yıldır devam eden çatışmalar nedeniyle Kürt çocukları her türlü ayrımcı uygulamalara maruz kalmaktadır. Son olarak belediyelere atanan kayyım protestolarında onlarca çocuk polis şiddeti ve işkenceyle gözaltına alınmıştır.

İçinde yaşadığımız ülkedeki ekonomik koşullar çocukları direk etkiliyor.

TEPAV raporlarına göre, özellikle 0-2 yaş bebekler ve 3-14 yaş çocuklarda yoksulluğun giderek derinleştiğine işaret ediliyor. 2017 yılında yüzde 36.8 olan yoksul bebek oranı, 2022 de yüzde 41.4'e, yoksul çocuk oranı ise aynı dönemde yüzde 40.8'den yüzde 43,8'e yükseldiği belirtiliyor.

Araştırmada ayrıca 7.03 milyon çocuğun yoksulluk içinde yaşadığını, bunların 2 milyonunun ise "derin yoksulluk" içinde olduğunu ortaya koyuyor.

2024 yılında çıraklarla birlikte yaklaşık çalışan çocuk sayısı 1 milyon 312 bin 344 'tür.

Ekonomik sorunlar beraberinde birçok sorun getiriyor. Bunlar başta yaşama hakkı, eğitim, sağlık, barınma...

Eğitimle ilgili de 2023-2024 eğitim-öğretim yılında okula gidemeyen çocukların yüzde 53,6'sını erkek, yüzde 46,4 'nü kız çocuklar oluşturuyor.

2023-2024 yılında eğitim dışında kalan çocuk sayısı yüzde 38,4 artış göstererek yaklaşık 612 bin 814'e ulaşmıştır.

Yaşam hakkı;

FİSA'nın 2024 Ocak-Haziran ayını kapsayan "çocuğun yaşam hakkı" raporu ise yalnızca 6 ay içinde 343 çocuk "önlenebilir sebeplerden" hayatını kaybettiğini ortaya koydu. Bu şu anlama geliyor 343 çocuk yeterli önlem alınsaydı, çocuklar korunabilseydi, doğru politikalar yürütülseydi şu anda hayatta olabilirdi.

Bu ölümler içinde 1 çocuk mayın patlaması sonucu, 1 çocuk zırhlı araç çarpması, 7 çocuk sınır geçişi sırasında, 32 çocuk intihar sonucu...

Sağlıkla ilgili son dönemlerde dünyada belki de örneği olmayan Yenidoğan Çetesinin çocukları göz göre göre katletmesi. Bu organizasyonun için de özel hastahaneler, doktorlar, hemşireler ve mafya iç içe çalışmış. Açıklanan kadarıyla en az 12 bebeğin ölümüne neden olmuştur.

Savaş en çok çocukları ve kadınları vurmaktadır.7 Ekim 2023'ten bu yana İsrail ordusunun Gazze'ye yönelik saldırısında en az 17 bin 210 çocuğun öldüğü belirtiliyor.

UNİCEF 15 Ekim 2024 ten bugüne İsrail ordusunun Beyrut'a saldırmasında yaklaşık 400 bin çocuk yerinden edildi.

Türkiye'nin sınır ötesi operasyon adı altında yaptığı bombardıman sonucu, Güney Kürdistan'da, Güney ve Kuzey Suriye'de onlarca çocuk ölmüş, binlercesi yerinden olmuştur.

Sonuç ve öneriler

Yukarıda kısaca yazdığımız hak ihlalleri Türkiye'deki karanlık tablonun sadece devede kulak olarak belirtilen kadardır.

Çocuk haklarının sadece kâğıt üzerinde kaldığını göstermektedir.

Birleşmiş Milletler genel kurulu, 12 Kasım 1984 tarihli 39/41 sayılı kararına konu olan "Halkların Barış Hakkına dair Bildiri" ninin 1. maddesi

"Gezeganimizde yaşayan halkların kutsal barış hakları bulunduğunu ilan eder" şeklindedir.

Çocuklarımız için mutlu ve huzurlu bir gelecek kurmanın ilk ve önemli adımı şiddetin her türlüünden arınmış barışçıl bir ortamın yaratılmasıdır.

Barışa en çok çocuklar ihtiyaç duymaktadır.

Çocukların evlilik yoluyla istismarının kabul edilmesi, istismar ve şiddet sonrası destek sistemlerinin sunulmaması,

LGBTİ+'lara yönelik nefret söylemi ve suçların teşvik edilmesi gibi kabul edilemez ihlallere zemin hazırlanmıştır.

Israrla ve inatla Türkiye Devleti'ni, taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına dair Sözleşme'deki yükümlülüklerini yerine getirmek üzere öncelikle: *Çocuk Haklarına dair Sözleşme'nin 28 ve 29. maddeleri gereğince eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak için gerekli her türlü alt yapının her bir çocuk için oluşturulmasını, *Şiddete maruz bırakılan çocukların kolay erişebilecekleri destek ağlarının yaygınlaştırılmasını, *Hapishanelerde kaç çocuk olduğunun açıklanmasını ve hapishanelerde bulunan çocukların derhal serbest bırakılmasını, *Çalışan çocukların eğitim ve sağlığa ücretsiz erişimlerinin sağlanmasını, *Çocuk istismarına evlilik yoluyla cezasızlık getiren yasa tasarısının yeniden gündeme alınmayacak biçimde iptal edildiğinin açıklanmasını, *Medeni Kanun'da aile rızasıyla 17, mahkeme kararıyla 16 olan evlilik yaşının, koşulsuz şartsız olarak 18 yaş üzerine çekilmesini, *Çocuklara karşı işlenen suçlarda çocukların yüksek yararının gözetilerek cezasızlık kültürünün ortadan kaldırılmasını, *Sözleşmenin 17, 29 ve 30. maddelerindeki çekinceleri kaldırarak çocuklara ana dilinde eğitim hakkının tanınmasını, *Çocuk hakları örgütleri ile iş birliği yaparak, uygulanabilir bütüncül bir çocuk koruma politikası oluşturulmasını ve başta Çocuk Haklarına dair Sözleşme olmak üzere insan hakları belgeleri üzerine inşa edilen İstanbul Sözleşmesi'ne tekrar taraf olunmasını acilen talep ediyoruz. Türkiye'nin de imzacı olduğu, onayladığı, yürürlüğe koyduğu ama yükümlülüklerini yerine getirmediği Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin gerekliliklerini ısrarla ve inatla hatırlatmaya, talep etmeye devam ediyoruz.

İnsan Hakları Derneği Çocuk Hakları Komisyonu